

Voldemar Panso inglise keele õpetaja

HILJA PAVELSON:

«Ta oli õpilaste hulgas väga populaarne, ta seltsis väga hästi, oli lahtine, n-ö. out going natuur. Mäletan seniajani neid naerupahvakuid, mis tema näitemängutegemist saatsid. Ise ta siis veel ei lavastanud, tollal polnud koolis nii kombeks: lavastas ikka õpetaja.

Osnapi varjunime all tundis teda juba kooliajal. Gümnaasiumi õpilaste omaloomingualmanahhi «Sulesädemed» kahele esimesele vihikule kirjutas ta humoreskid «Osnap veedab pühi» ja «Oudsed nägemused». Esimeses pajatab ta sellest, kuidas Osnap maadleb oma õppeedukusega. See oli võistlushumoresk. Teises vihikus ilmus esimese vihiku kohta arvustus, kus kriitik Toksiin nimetas Osnapi rahvameheks.

Eelviimases klassis pidas ta kirjandusringis ettekande «Õpilastüüpe eesti kirjanduses» ja võttis osa kõnevõistlusest. Viimases klassis käsitles ta kirjandusringis teemasid «Mõnda deklameerimiskunstist» ning — vist koos ühe teise õpilasega — «Kino ja teater».

Jah, raamatus «Portreed minus ja minu ümber» on ta meist kirjutanud. Et mu abikaasa võistlusi korraldas, on õige, ja šokolaadi andis ta auhinnaks ka. Kui Panso auhinna sai ja oma tööd ette luges, kuulasid kõik hinge kinni pidades.

Et ma range ja nõudlik olin, vastab tõele. Aga see lugu Santu või Santlukiga küll päris nii ei olnud. Ei õnnestunud kellelgi mind sellisel moel ninapidi vedada. Panso seal lõpus ütleb, et Santluk andis talle oma vana klade: pangu Panso kui kirja-mehe kirja. Küllap ta selle loo sealt Santluki kladest siis võttiski.

Hiljem, juba täismehena, käis ta meil vahetevahel külas. Istusid mu mehega koos, ajasid maha pikki jutte, pidasid aru ilma ja inimeste üle. Pärast oma Ameerika-reisi tuli ta ka. Kutsusin oma tuttavad inglise keele õpetajad kokku, ja Panso rääkis meile siis Ameerikast! Rääkis ja näitles kaasa. Rääkis väga huvitavalt, väga hästi. Ta oli üldse alati nii lõbus ja vaimukas.»

Voldemar Panso koolidirektor ALFRED TEASTE:

«Mäletan, muidugi mäletan. Õpilasi, kes on kuulsaks saanud, neid ma mäletan hästi. Mäletan hääd, halba ei mäleta.

Ise olen nüüd juba 82-aastane, silmanägemine väga vilets — silmanägemise pärast ma koolist ära tulingi —, nii et teatris ma juba tükk aega enam ei käi. Maailmaga pean sidet raadio kaudu, Panso häälega samuti. Aeg-ajalt käis ta ise ikka ka. Kuulus mees, aga ei unustanud ära oma vanu kooliõpetajaid.

Viimast korda tuli ta mõõdunud suvel, astusid abikaasaga sisse. Küsisin talt viimase raamatu kohta, kuidas ta nii hästi mäletab, mida keegi ütles või tegi. Pansol olnud kartoteek, oma kolm tuhat kaarti, kuhu ta siis kõik üles märkis, mida kõrva taha tahtis panna. Aga veel ütles ta: «Eeh, ma olen ikka ajakirjanik ka!»

Võin tunda suurt õnne sellest, et minu ajal sattus 10. keskkooli nii palju andekaid noori. 8% meie vabariigiliste teaduste doktoritest ja 6% akadeemikutest, nagu öeldi kooli 40 aasta juubelil. Aga ma ei loe seda kooli teeneks, sest kool annab ainult aluse, peale ehitada tuleb ise. Ja kool ei andnud mitte halba alust, on õelnud Voldemar Panso. Tema puhul oli tähtis see, et ta pidevalt otsis, otsis omapärast, uut — ja see jäi talle elu lõpuni külge.

Minu kohta ütles ta nii: seni, kuni koolis on direktor Teaste, läheb meie elu ikka heaste.

Panso oli koolis väga hea joonistaja. Enne tundi tegi ta mõne joonega tahvlile õpetaja portree. Õpetaja, kes tundi tuli andma, vaatas tahvlile ja teadis, et teda oodati. Üks nimekas karikaturist käis meil küll ka, vaatas ja vaatas, aga meie end ta piltide peal ära ei tundnud. Panso seevastu tabas iseloomulikku hästi.

Kunagi kirjutas ta meie külalisraamatusse ühe luuletuse, üks lause on mul sealt meeles, ja see oli talle tüüpiline:

Naerata, sest naer on elu hind,
ei naera ainult jaanalind ...»

**Ja väga oluline on veel see, et
õnn ei külasta kunagi
ükskõikseid.**

(Voldemar Panso)